

Vážení vysocí ústavní činitelé, vážení členové vlády, vážení členové diplomatického sboru, milí přátelé ze Slovenské akademie věd, vážený pane řediteli, kolegyně a kolegové, dámy a pánové,

už po šesté se budou na scéně Národního divadla snoubit věda v hledišti a operní umění na jevišti. Před rokem jsem na tomto místě připomněl, že podle starého řeckého mýtu byly múzy věd a umění sestrami a ztělesňovaly obory lidské činnosti, které byly považovány za důležité pro všestranný rozvoj lidské bytosti a tedy i celého společenství.

Akademie věd ČR bude v letošním roce slavit 125. výročí založení České akademie císaře Františka Josefa I. pro vědy, slovesnost a umění, tedy instituce, v níž se společně sešli vědci i umělci. Pomiňme nyní skutečnost, že po vzniku samostatné Československé republiky se z názvu této instituce vcelku logicky vytratil císař pán, a o něco později – zřejmě v důsledku jisté řevnivosti v umělecké komunitě – zmizela i slovesnost. V každém případě zde existovala po více než pět desetiletí Česká akademie věd a umění, přičemž přívlastek „umění“ z jejího názvu definitivně zmizel až po nastolení komunistického totalitního režimu.

Slavnostní zahájení výročí založení akademie se bude konat pod záštitou předsedy Senátu PČR ve Valdštejnském paláci 23. ledna 2015, tedy na den přesně 125 let poté, co císař zřízení akademie nejen schválil, ale zároveň potvrdil její stanovy a vyslovil souhlas se záštitou nové instituce. Ve stejném roce jmenoval císař osobně prvních 19 členů akademie – kromě vědců byli mezi nimi i významní umělci, jmenovitě Antonín Dvořák, Josef Václav Myslbek, Václav Brožík a Jaroslav Vrchlický.

Hlavní zásluhu na zřízení Akademie měl nepochybně stavitel a mecenáš Josef Hlávka, který jí navíc věnoval na tehdejší poměry obrovskou sumu dvou set tisíc zlatých. Akademie měla tak být solidně finančně zajištěna, zcela v duchu kategorického prohlášení Jana E. Purkyně „kdo tady skrbí, sám sebe k nižšímu stupni odsuzuje“.

Kromě již zmíněného Antonína Dvořáka reprezentovali hudební múzu v Akademii věd později i další vynikající skladatelé jako Zdeněk Fibich, Karel Kovařovic, Josef Suk, Josef Bohuslav Foerster, Vítězslav Novák, Alois Hába, Otokar Jeremiáš, Bohuslav Martinů nebo Leoš Janáček.

V této souvislosti připomínám, že Bedřich Smetana, autor dnešní opery, zemřel šest let před založením České akademie věd a umění, a je nepochybné, že kdyby se býval jejího založení dožil, patřil by po právu mezi její kmenové členy.

V řecké mytologii byly múzy věd a umění sestrami a já jsem rád, že to platí i v tomto okamžiku.